

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/42174,ul-Wieczorka-Jozefa.html>
02.04.2026, 04:44

ul. Wieczorka Józefa

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Józef Wieczorek ps. „Ryszard” (1893–1944) - śląski działacz komunistyczny, członek KPRP, KPP i PPR.

Urodził się w roku 1893 w Świętochłowicach. Pochodził z rodziny robotniczej, sam też pracował jako górnik w kopalni w Giszowcu. Szybko zaangażował się w lewicowy nurt ruchu robotniczego, wstępując początkowo do Polskiej Partii Socjalistycznej. W listopadzie 1920 r. był jednym z organizatorów Komunistycznej Partii Górnego Śląska, która opowiadała się za utworzeniem komunistycznej „Górnośląskiej Republiki Rad”. W 1921 r. w czasie III powstania śląskiego walczył m.in. w okolicach Góry Świętej Anny.

Po fiasku idei odrębnego, komunistycznego Śląska Wieczorek rozpoczął aktywną działalność w Komunistycznej Partii Robotniczej Polski (od 1925 r. Komunistycznej Partii Polski). W roku 1923 był przedstawicielem śląskich komunistów na II Zjeździe KPRP. W I. 1923–1924 przewodniczył Centralnemu Komitetowi Akcji Górnego Śląska (funkcjonującego również pod nazwą „Komitetu 21”). Jako lider KPP na Śląsku organizował strajki robotnicze w październiku 1923 r. i lipcu 1924 r. Był wielokrotnie aresztowany przez policję za działalność antypaństwową.

W roku 1930 Wieczorek został wybrany z okręgu katowickiego do Sejmu Śląskiego, z listy Bloku Jedności Robotniczo-Chłopskiej. Jednocześnie kontynuował działalność w komunistycznej konspiracji.

W tym czasie KPP prowadziła konspiracyjną działalność antypaństwową na rzecz Związku Sowieckiego i ruchu komunistycznego. Żądała oderwania od Polski zarówno ziem wschodnich, jak i Pomorza oraz Górnego Śląska. Na pozostałym terytorium kraju zamierzała tworzyć polską republikę sowiecką. W uchwałach VI Zjazdu KPP z 1932 roku partia oświadczała: „Imperializm Polski ustanowił swe panowanie na Górnym Śląsku na mocy imperialistycznego traktatu wersalskiego, przez zdławienie walki rewolucyjnej proletariatu górnośląskiego, przez oszustwo plebiscytowe, przez rozpętanie nacjonalistycznej antyniemieckiej nagonki [...]. KPP walczy o prawo każdego narodu ujarzmionego przez imperializm polski do całkowitego samookreślenia, aż do oderwania się od państwa polskiego [...]. KPP mobilizuje masy pracujące na Górnym Śląsku jak również na Pomorzu [Gdańskim] do walki z uciskiem narodowym ludności niemieckiej pod hasłem

praw do samookreślenia aż do oderwania od Polski [...]. W stosunku do Górnego Śląska i Pomorskiego Korytarza proletariat polski przekreślił orzeczenia imperialistycznych traktatów i zapewnił ludności tych ziem prawo samookreślenia aż do oderwania od Polski. W stosunku do Gdańska KPP zwalcza narzucone mu jarzmo Polski i Ligi Narodów, zwalcza aneksjonistyczną politykę imperializmu polskiego i uznaje prawo ludności gdańskiej, siłą oderwanej od Niemiec, do ponownego złączenia się z Niemcami". Sowieckie władze Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) zdecydowały o przeorganizowaniu haseł programowych dopiero w roku 1935. Wtedy również w KPP rozpoczęto promocję haseł „jednolitofrontowych”, ale już w 1938 roku KPP została przez Komintern rozwiązana.

We wrześniu 1930 r. Wieczorek został ponownie aresztowany, ale zbiegł do Niemiec, a stamtąd przedostał się do ZSRR. W 1934 r. nielegalnie powrócił do kraju. Szybko został aresztowany i skazany na 7 lat więzienia.

Po wybuchu II wojny światowej przebywał na terenie ZSRR, gdzie przechodził szkolenia ukierunkowane na przygotowanie go do budowy struktur stalinowskiej konspiracji w kraju.

Przerzucony został na tereny okupowanej Polski 20 V 1942 r. w ramach tzw. drugiej grupy inicjatywnej, której zadaniem było wsparcie odbudowy kierowniczych struktur komunistycznej konspiracji i dywersji, budowanej pod szyldem Polskiej Partii Robotniczej. Był organizatorem komórek PPR na Śląsku, wszedł też w skład jej Komitetu Centralnego.

W 1943 r. został aresztowany przez Niemców. Zginął w KL Auschwitz w 1944 r.

(MKKr)